BRUIXES, BRUIXOTS I FULLETS (SEGONA PART)

CONTARELLES D'EN JORDI DES RECÓ (ANTONI M. ALCOVER)

BRUIXES, BRUIXOTS I FULLETS

SEGONA PART, CONTINUACIÓ DE SA PRIMERA

EN JUAN GOL·LET DES PUIG DE BON ANY I UNA BRUIXA DES PLA DE ST. JORDI

ES MATEIX ANDREU BARRAQUES ME CONTÀ LO QUE LI SUCCEÍ AN AQUEIX JUAN GOL·LET, QUE HABITAVA AN ES PLA DE ST. JORDI, I LI PORIEN CANTAR SA CANSÓ:

ESTIMAT MEU, DUES EYNES
SON MALES DE MANETJAR.
¿DUES EN VOLS FESTETJAR,
I AB UNA TE VEUS AB FEYNES?

EN GUERRETJAVA DUES DE PITXORINES. UNA D'ELLES, SEMPRE QUE ELL ANAVA A S'ALTRA, LE HI TIRAVA A LA CARA TOT D'UNA QUE EL VEYA.

SA GRAN TRAYDORA TENIA FAMA DE BRUIXA, PERÒ EN GOL·LET NO HU SABIA.

NOTÀ ELL QUE, EN ANAR A VEURE S'ALTRA SANTJORDIERA, SEMPRE A DEVERS MITJÀN CAMÍ, LI SORTIA DEVANT UNA LLEBRETONA, FOGINT DE D'ALLÀ COM UN LLAMP.

CONTÀ ALLÒ A UN AMICH SEU, QUE LI DIGUÉ:

EN GOL·LET PRENGUÉ SA SEUA: MANLLEVA UNA ESCOPETA, LA CARREGA DE PÓLVORA, ATACH I PERDIGONS BENEITS,...

...I ¡CAP A VEURE S'ALTRE AL·LOTA! A'S PRIMER VESPRE QUE LI VENGUÉ BE.

COM FONCH AN ES PINAR DE SO'N SANT JUAN, ZAS! LI COMPAREIX A'S MITX DES CAMÍ AQUELL DIMONI DE LLEBRETONA.

EN JUAN LI APUNTA AB S'ESCOPETA BARRES ALTES; I, COM ANAVA A PEGAR TIRADA AN ES GATET, AQUELLA LLEBRA ALSA LA VEU, I LI DIU:

NO TIRS, JUAN, QUE SOM JO!

EN JUAN ROMANGUÉ AB SOS CABEYS DRETS; GIRA EN COA, I ¡CAP A CA-SEUA!

APLEGÀ ES QUATRE TRESTETS QUE HI TENIA, I FOGÍ MES QUE DE PRESSA DES PLA DE ST. JORDI, NO ATURANTSE FINS AN ES PUIG DE BON-ANY DE PETRA,...

...FENTSE TRONS D'AQUELLES DUES PITXORINES DES PLA DE ST. JORDI, FIANTSE'N TAN POCH COM D'UNES CASES QUE CAUEN.

EN LAU FE'T-PENDRE I DUES BRUIXES

EN LAU FE'T-PENDRE, D'ESPORLES, HABITAVA A SO'N FORTESA DE PUIGPUNYENT I GUERRETJAVA TAMBÉ DUES AL·LOTES: UNA PUIGPUNYENTINA I UNA D'ESTABLIMENTS.

UN DIA ANAVA A VEURE'N UNA I UN ALTRE DIA S'ALTRA.

PER ANAR A S'ESTABLIMENTERA, HAVIA DE PASSAR UN PONT.

EY SOLIA ANAR A'S VESPRE; I UN DIA, COM FONCH DALT ES PONT, QUE FEYA UNA FOSCA QUE LA PORIEN TAYAR A ESPASADES, LI COMPAREIX UN FOGUERÓ DEVANT,...

...QUE SI ELL CAMINAVA, ES FOGUERÓ CAMINAVA TAMBÉ DE D'ALLÀ; I SI ELL S'ATURAVA, ES FOGUERÓ ¡ZAS! ATURAT.

EN LAU ESTAVA AB SOS CABEYS DRETS D'AQUELLA COSA TAN ESTRAORDINÀRIA. AMB AIXÒ SE GIRA DERRERA I SE VEU, SET O VUYT PASSES LLUNY, UN ALTRE FOGUERÓ QUE EL SEGUIA...

...I QUE, SI ELL DONAVA CAP PASSA ENVANT, ES FOGUERÓ EL SEGUIA; I, SI DONAVA PASSA CAP AN AQUELL FOGUERÓ ¡ZAS! ES FOGUERÓ SE FEYA ENFORA.

AQUÍ L'HOMO S'ATOLONDRÀ DE TOT, TENIA PELL DE GALLINA PER TOT EL COS, SES BARRES LI PRENGUEREN ES TROT DES TREMOLOR QUE LI ENTRÀ, SES CAMES SE SEGAREN, S'HAGUÉ D'ASSEURE;...

...I, SI NO LI AGAFÀ BATI-COR, FONCH QUE EL BON JESÚS NO HU VOLGUÉ.

NO LLEVAVA SA VISTA DE DALT ES DOS FOGUERONS, QUE ESTAVEN PLANTATS NOU O DEU PASSES LLUNY D'ELL, UN A SA BANDA DE PUIGPUNYENT, S'ALTRE A SA BANDA D'ESTABLIMENTS.

EN LAU PROVÀ UNES QUANTES DE VEGADES D'AIXECARSE, PERÒ NO FONCH CAPAÇ, NO HI HAVIA HOMO.

I ELL ASSEGUT A UNA VORERA DES PONT I ESTÀ QUI ESTÀ I ES FOGUERONS PLANTATS NOU O DEU PASSES LLUNY A CADA COSTAT D'ELL SENSA BATEGARSE.

I AIXÍ S'ESTIGUÉ FINS QUE APUNTÀ AUBA, I ES FOGUERONS COP EN SECH S'ESVEIREN I NO'N VEREN PUS LA POLS, NI CARBONS NI CENDRA, COM SI NO HI HAGUÉS HAGUT FOCH NI FLAMADA ALLÀ ON HAVIEN ESTAT PLANTATS TANT DE TEMPS.

EN LAU FE'T-PENDRE S'AIXECÀ AIXÍ COM POGUÉ; SE SENTIA OFÈS DE TOT ES COS, COM SI LI HAGUESSEN DONADA UNA PLANISSADA DE MORT, TASTANETJAVA, NO HI VEYA DE CAP BOLLA.

RANQUETJANT RANQUETJANT, PREN CAP A CA-SEUA. LI COSTÀ MOLT ARRIBARHI, S'HAGUÉ DE COLGAR.

SA MARE I UNA GERMANA QUE TENIA, A FORSA DE PREGUNTES I D'IMPUGNES, LI FEREN DIR QUÈ ERA LO QUE LI HAVIA SUCCEIT.

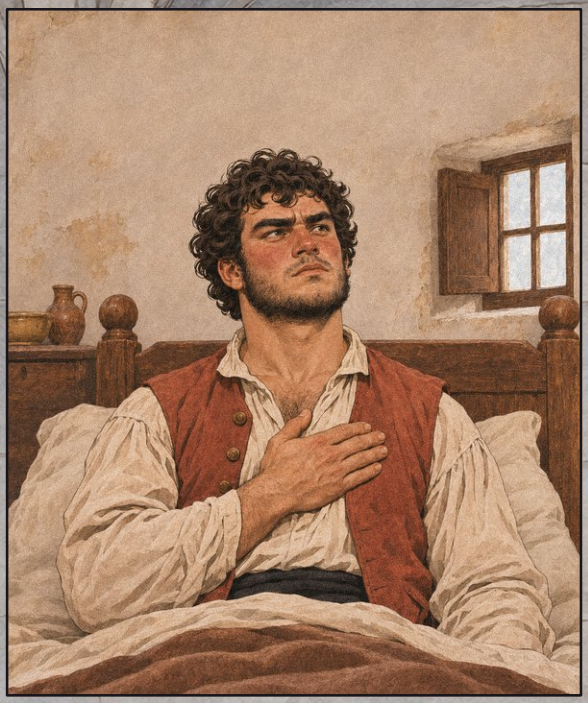
SA MARE I SA GERMANA, COM EL SENTIREN, DIGUEREN:

AIXÒ NO SON MES QUE SES DUES AL·LOTES QUE GUERRETGES, QUE ESTÀN EN FAMA DE BRUIXES, I T'HAN FETA AQUESTA.

EN LAU FE'T-PENDRE PROMETÉ DE NO TORNARSE ACOSTAR PUS AN AQUELLES DUES POLISSARDES PER RES NAT DEL MON;...

...SA MARE I SA GERMANA SE'N VAN A CONTARHO A L'INQUISIDOR,...

...QUE CRIDA AQUELLES DUES REVEL·LERES: SA PUIGPUNYENTINA I S'ESTABLIMENTERA.

ELLES TOT D'UNA NEGAVEN;...

...PERÒ VEYENT LA MAR BRUTA I PER POR DE QUE NO ELZE FESSEN ANAR A BESAR ES SANT-CRISTO-VERT I ELZE SUCCEÍS QUALQUE FRACÀS, VAREN OTORGAR.

AIXÒ M'HO CONTÀ LA MADONA BET MARIA LLINÁS I COMES DE PUIGPUNYENT, QUE HU SENTIA CONTAR A LA GENT EMPESA DE PER ALLÀ,...

...PERÒ QUE NO SABIEN QUINA PENETÈNCIA POSÀ L'INQUISIDOR AN AQUELLES DUES PITXORINES QUE HAVIEN DONAT TAN GRANDIÓS RETGIRÓ AN ES BÀMBOL D'EN LAU FE'T-PENDRE.

ES SEGUR QUE SA PENETÈNCIA FONCH GROSSETA, PER QUE LA SE MEREIXIEN BEN AFAVORIDA PER HAVER APELLAT A REMEYS TAN ESTREMS PER JUNYIR EN LAU FE'T-PENDRE AN ES JOU DEL SANT MATRIMONI.

SA PASSADA QUE SUCCEÍ A UN QUE LI HAVIEN ROBAT BLAT I A UN FIY SEU QUE LI DESFEYEN UNA CASA

UN NEBOT MEU, ANTONI ALCOVER I DURÀN, DE SO'N CRESPÍ-VEY, ME CONTÀ QUE UN TAL MATEU DES RAFAL LI HAVIA DIT...

...QUE FA UNA QUINZENA D'ANYS QUE A UN LLOCARRONER DE DEVERS PETRA LI ROBAREN COSA DE SIS CORTERES DE BLAT QUE LES TENIA AN ES SOL I A SA SERENA DEMUNT UN TERRAT.

ES LLOCARRONER VOLIA ACLARIR QUI ERA QUE LI HAVIA PEGAT AQUELL SALT. LI ACUSEN QUE A TAL BANDA N'HI HAVIA UN QUE SABIA FER SES CARTES,...

...AIXÒ ÈS, QUE, ESCAPSANTLES I ESCAMPANTLES DEMUNT UNA TAULA, AMB UNA UYADA QUE ELZE PEGÀS, SABIA ENDEVINAR SES COSES QUE LI ANAVEN A DEMANAR.

ES LLOCARRONER SE'N HI VA, I TROBA AQUELL FEDOR DE CARTES A SA LLAURADA, FUMA QUI FUMA A S'OMBRA D'UNA FIGUERA, I DUES SOMERES, JUNYIDES, LLAURA QUI LLAURA TOTES SOLES.

L'HOMO ROMANGUÉ ESGLAYAT.

ES FEDOR DE CARTES EU CONEGUÉ I FENT ES DESINTÈS LI DEMANA DE QUE VA; ES LLOCARRONER LE HI DIU I AQUELL CONTESTA:

SEYS UNA MICA; SES SOMERES ACABARÀN SA LLAURADA, I LLAVÒ MOS N'ANAM A SES CASES I ACLARIREM AIXÒ QUE VOLEU SEBRE.

AIXÍ HU FAN; I, COM SON A SES CASES, L'AMO D'ALLÀ SE TREU ES JOCH DE CARTES, ESCAPSA, I LES ESCAMPA DEMUNT UNA TAULETA.

¿ES QUE VOLEU SEBRE QUI ÈS QUE VOS HA ROBAT ES BLAT, NO ÈS VER?

PER AQUENSES!

AQUELL SE MIRA UNA ESTONA SES CARTES BEN ARREU, FINS QUE DIU:

HALA ANEM!

APLEGA SES CARTES I LES S'AMAGA, I SE'N MENA ES LLOCARRONER DINS UNA CAMBRA FOSCA, RODA CLAU DE PART DE DINS I ENCÈN UN LLUM QUE SES ENCRUYES NO FEYEN CREU.

ES LLOCARRONER EY REPUGNAVA, PERÒ A LA FI HI ALLARGÀ ES COLL PERQUE AQUELL LI DIGUÉ QUE NO LI PORIA ENDEVINAR RES SI NO SE TREYA LO BENEIT QUE DUYA. S'HO TREGUÉ A LA FI, MES RETGIRAT QUE UN CUCH.

AQUELL LE HI PROMETÈ TREMOLANT COM UNA FUYA DE POLL.

AQUÍ ES FEDOR DE CARTES POSA UN RIBELL D'AYGO A'S MITX DE SA CAMBRA, EY ARRAMBA ES LLUM QUE SES ENCRUYES NO FEYEN CREU, I DIU AN ES LLOCARRONER:

ARA ÈS COSA DE MIRAR ARREU I NO BADAR. PER DINS AQUEIXA AYGO VEUREU PASSAR COSES I COSES.

EN VEURE PASSAR CA-VOSTRA I ES TERRAT A ON TENÍEU ES BLAT, DIGAU TOT D'UNA:—PLANTO! I REPARAU BE LO QUE HI VEUREU.

VAJA IDÒ!

...MIRA QUI MIRA FITO FITO DINS ES RIBELL, QUE ETS UYS LI CUYDAVEN A BOTIR.

I allà comensa a veure passar coses per dins aquell ribell: aquí era un qui se'n duya una euveya; allà un altre que se'n menava un porch; alladessà un que se'n menava un bou;...

...mes enllà un qui fogia amb un viatge de figues; mes ensà un que se'n duya dos sachs de mel·les; un altre, un bon viatge d'hortolissa; un altre, dues garbes de faves; un altre, dues de xeixa.

Amb una paraula, tot era gent de l'ungla, que arregussaven tot quant porien.

A la fi aquell des blat veu passar ca-seua per dins es ribell.

I ENCARA NO HU HAGUÉ DIT, COM ZAS! S'ATURA AQUELLA PROCESSÓ QUE RODAVA DINS ES RIBELL.

I A LES HORES ES LLOCARRONER REPARÀ TRES HOMOS DALT ES SEU TERRAT QUE OMPLIEN SACHS DE BLAT I ELZE SE'N DUYEN AIXÍ COM ELS OMPLIEN. EREN VEYNATS SEUS QUE VA CONÈIXER DE LO MES BE.

...S'ESCLAMA ES LLOCARRONER, GIRANTSE AN ES FEDOR DE CARTES.

I AMB AIXÒ REPARA QUE TENIA UN SENYOROT DEVORA, AMB UNA CARA FERESTA QUE ACABAVA AB DUES PUNXES, AMB UNA BARBA ARREVEIXINADA QUE LI PEGAVA AN ES DOBLER DE SA PANXA, I AB SOS PEUS FORCATS.

AQUÍ ES LLOCARRONER VA COMPENDRE QUE ALLÒ ERA EL DIMONI (¡JESÚS, SANT ANTONI!). SENTÍ QUE SES ALES DES COR S'ACOPAVEN, TORS ES COLL I CAU EN-TERRA ESMORTIT.

QUANT COBRÀ ES SENTITS, NO VA VEURE NEGÚ EN TORN SEU.

SURT ADEFORA, CERCA QUI CERCA ES FEDOR DE CARTES, L'ARRIBA A TROBAR, EL PAGA I SE'N VA A CA-SEUA TOT TRASTORNAT.

DES RETGIRÓ QUE DUYA, S'HAGUÉ DE COLGAR, I DINS QUATRE DIES VA FER PELL.

AQUEST MALANAT TENIA UN FIY QUE FA DEVERS TRES ANYS, SEGONS CONTÀ EL MATEIX MATEU DES RAFAL, COMPRÀ A MANACOR UN TROS DE TERRA QUE HI HAVIA UNA CASA VEYA, I LA HI DESFEYEN PICAPEDRERS PER FERN'HI UNA DE NOVA.

UN DISSAPTE S'HI PRESENTEN PER COBRAR SA FEYNA QUE HI HAVIEN FETA DIENT QUE NO LES CONVENIA FERN'HI PUS.

ALLÒ LI VENGUÉ DE NOU A L'AMO DE SA TERRA, PERÒ NO TENGUÉ ALTRE LLIVELL QUE PAGARLOS I CERCAR ALTRES PICAPEDRERS.

AQUEYS, COM SE POSAREN EN FEYNA, CRIDEN L'AMO I LI MOSTREN DINS UNA PARET QUE ETS ALTRES PICAPEDRERS HAVIEN MITX DESFETA UN JAS COM A DE DUES AUFABIETES O OLLES.

MIREN PER TOT ALLÒ SI VEURIEN TESTS O CAP AUFABIETA O OLLA, I NO'N VEREN NAT SENYAL.

L'AMO I ES PICAPEDRERS SE SOSPITAREN QUE SES AUFABIETES O OLLES D'AQUELL JAS EREN PLENES DE DOBLERS (OR I PLATA) I QUE ES MESTRES QUE LES TROBAREN, LES SE VAREN APROPIAR BEN D'AMAGAT, I PER AIXÒ NO VOLGUEREN FER PUS FEYNA AN AQUELLA CASA.

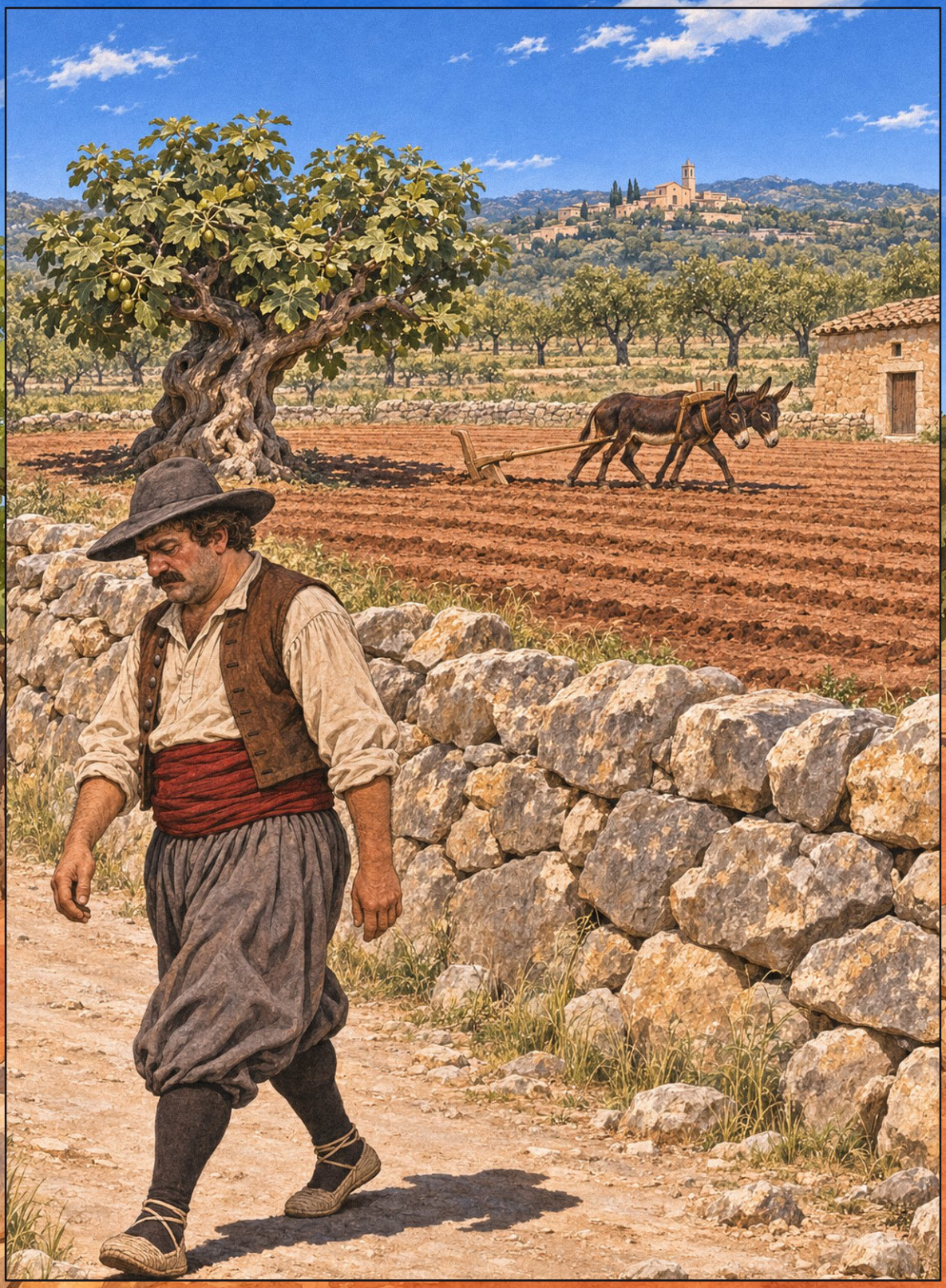

L'AMO SE'N ANÀ A MANACOR A VEURE SI TROBARIA QUALCÚ TREMPAT PER FER SES CARTES I QUE LI ENDEVINÀS S'ENDIUMENJAT D'AQUELLES AUFABIETES O OLLES I SI EREN ESTADES PLENES DE DOBLERS O DE CARBONS.

EN MATEU DES RAFAL NO DIGUÉ AN ES MEU NEBOT SI AQUELL AMO ARRIBÀ A TROBAR A MANACOR CAP FEDOR O FEDORA DE CARTES QUE LI ENDEVINÀS AQUELL CABERMONI.

LO QUE SÍ LI DIGUÉ QUE AQUELL NO VOLIA ANAR PER RES DEL MON AN AQUELL DE SES SOMERES QUE LLAURAVEN TOTES SOLES, PER NO CAMPARS'HI TAN MALAMENT COM S'HI ERA CAMPAT SON PARE.

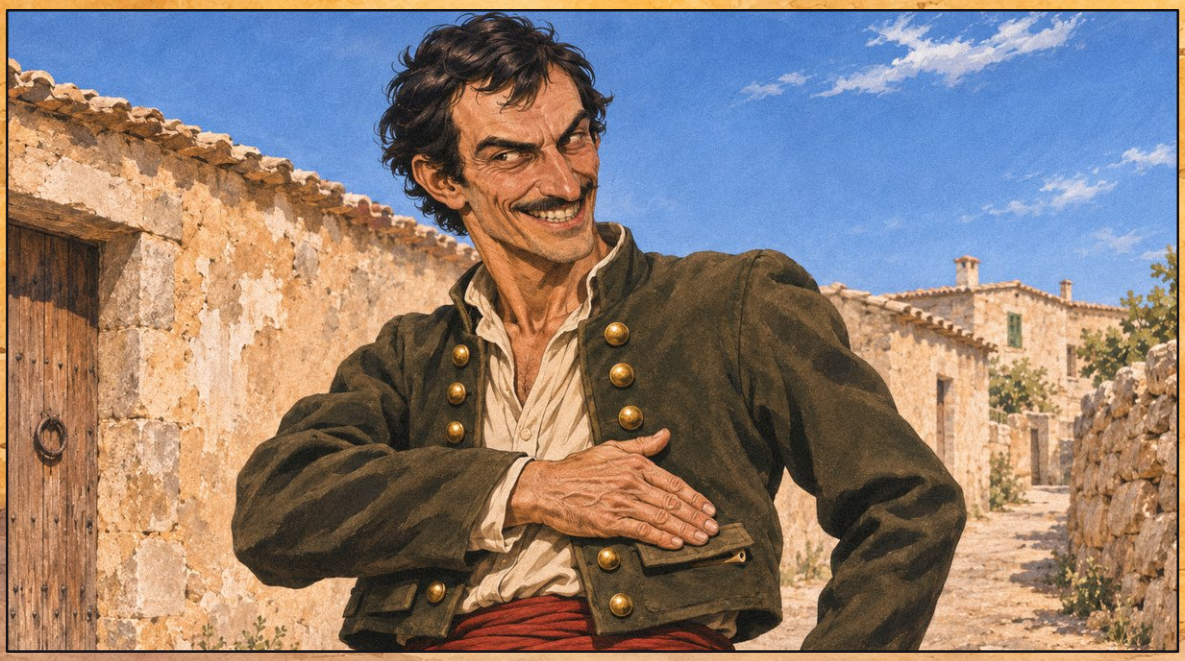

ES FULLET D'EN PARRAGÓ

EN PARRAGÓ ERA UN LLADRE FAMÓS QUE LA JUSTÍCIA NO EL PORIA HAVER EN VIA NEGUNA PERQUE TENIA FULLET, I EL DUYA DINS UNA BUTXACA EN FORMA DE FABIOLET.

PER RES DEL MON EL PORIEN GINYAR A TREURE-SE ES JAQUET A ON DUYA AQUELLA MICA DE FABIOL, CREGUT COM ESTAVA DE QUE MENTRES EL DUGUÉS DEMUNT NO HI HAVIA FORSA HUMANA QUE EL POGUÉS CAPTURAR.

UN DIA D'ESTIU QUE FEYA UNA CALORASSA ESCESSA DE TOT, TROBANTSE DINS UNA TAVERNA, SE TREU ES JAQUET PER ESPOLSARLO-SE; I, SENSA SEBRE COM, LI CAU EN-TERRA.

ETS HOMOS QUE HI HAVIA DINS AQUELLA TAVERNA TOT D'UNA SE ABRAONEN PER ELL, DECANTANTLO DES JAQUET TANT COM PORIEN.

ELL EU FEYA DE TOT PER DESLLAPISSARSE D'AQUELLS QUE EL TENIEN ABRAONAT; PERÒ COM EREN TANTS, LI GUANYAVEN.

AQUÍ ES JAQUET SE POSA A BOTAR I BOTA QUI BOTA CAP AN EN PARRAGÓ. EN PARRAGÓ TÉ SORT D'ARRIBARLI I D'AGAFARLO.

ARRIBAR EN PARRAGÓ AN ES JAQUET I DESCOMPARÈIXER DE DINS SES MANS DES QUI EL TENIEN ABRAONAT, VA ESSER TOT U, I JA NO EL VEREN PUS.

M'HO CONTÀ MON GERMÀ PERE JUSEP.

UN QUE AB SO LLUNARI FEYA SORTIR EL DIMONI

N'ANDREU RECÓ, UN MISSATGE QUE TENGUÉREM MOLTS D'ANYS A CA-NOSTRA, ENS CONTAVA QUE UNA VEGADA UN AMICH SEU, SENTINT A DIR QUE UN TAL PAPARRÓ TENIA UN LLUNARI I FEYA SORTIR EL DIMONI, SE'N HI VA I LI DIU:

QUÈ VOLS, I ME FARÀS SORTIR EL DIMONI?

QUÈ VUY? UN DURET D'OR.

FETA ESTÀ SA BARRINA!

...DIU AQUELL AMICH D'EN RECÓ, UN TAL MIQUEL MENDAY QUE FA MOLTS D'ANYS QUE ÈS MORT.

RES! TAL DIA, EN TOCAR LA QUEDA, JA COMPAREIXERÀS AN ELS CREVERS

UN ENTREFORCH DE DOS CAMINS QUE HI HAVIA DEVERS ALLÀ A ON ÈS ARA S'ESTACIÓ DES FERRO-CARRIL.

ES VESPRE SELIETJAT, A TOCH DE LA QUEDA EN PAPARRÓ I EN MENDAY SE TOPAREN AN ES CREVERS.

SURTEN DES CAMÍ, TRAVESSEN UNA PARTIDA DE TERRES, FENTSE ENFORA DE LA VILA, FINS QUE ARRIBEN A UN PUNT MOLT DESOLAT.

EN MENDAY SE TREU UN ESCAPULARI QUE DUYA, I EL PENJA A UNA FIGUERA, A UN ENDRET QUE EL TENGUÉS BO DE TROBAR.

AMB AIXÒ SE FA MITJA NIT. EN PAPARRÓ SE TREU ES LLUNARI I JA ÈS PARTIT A LLETGIR, I LLITX QUI LLITX.

ASSETSUAIXÍ S'OBRI EN-TERRA UN FORAT, COM ES ROL·LO D'UN ARER, I EN SURT UNA GRANDIOSA BAVARADA DE FUM I DE FLAMA.

EN MENDAY SE FA TRES PASSES ENRERA PER QUE SA FLAMARADA NO EL LLEPÀS.

LI TIRA ES DURET D'OR PER SA CARA, I FUIG CAP AN AQUELLA FIGUERA A ON HAVIA DEIXAT S'ESCAPULARI.

LE HI TROBA, EL SE PASSA P'ES COLL, I ¡CAP A CA-SEUA MANCA GENT!

EY ARRIBA, TOCA, SA DONA LI OBRI; I, COM EL VEU TAN TRASTORNAT, LI DEMANA QUÈ TÉ.

JA T'HO CONTARÉ DEMÀ! DA'M UN ROSARI MES QUE DEPRESSA!

SA DONA N'HI DONA UN, ELL EL SE PASSA P'ES COLL, SE COLGA, I NO POGUÉ CLOURE ETS UYS DES TRASTORN QUE DUYA.

LO ENDEMÀ DEMATÍ, EN LLOCH D'ANARSE'N A FER FEYNA, SE'N VA A CONFESSAR: EU CONTA TOT AN ES CONFÉS,...

...QUE LI DIGUÉ QUE PER AMOR DE DEU NO HI TORNÀS PUS A FERSE SORTIR EL DIMONI, SI NO VOLIA QUE AQUEST L'ENFORCÀS I EL FES PEGAR DE BECH DINS INFERN.

EN MENDAY CREGUÉ ES CONFÉS I FOU UN HOMO CONFORME TOTS ES DIES DE LA SEUA VIDA.

ES MOLINER DES MOLÍ-NOU I DUES BRUIXES

MON GERMÀ ANDREU CONTA QUE, QUANT ENCARA A MANACOR NO HI HAVIA ES CEMENTERI I QUE ENTERRAVEN DINS L'ESGLÈSIA O AN ES FOSSAR, AFERRAT AB L'ESGLÈSIA,...

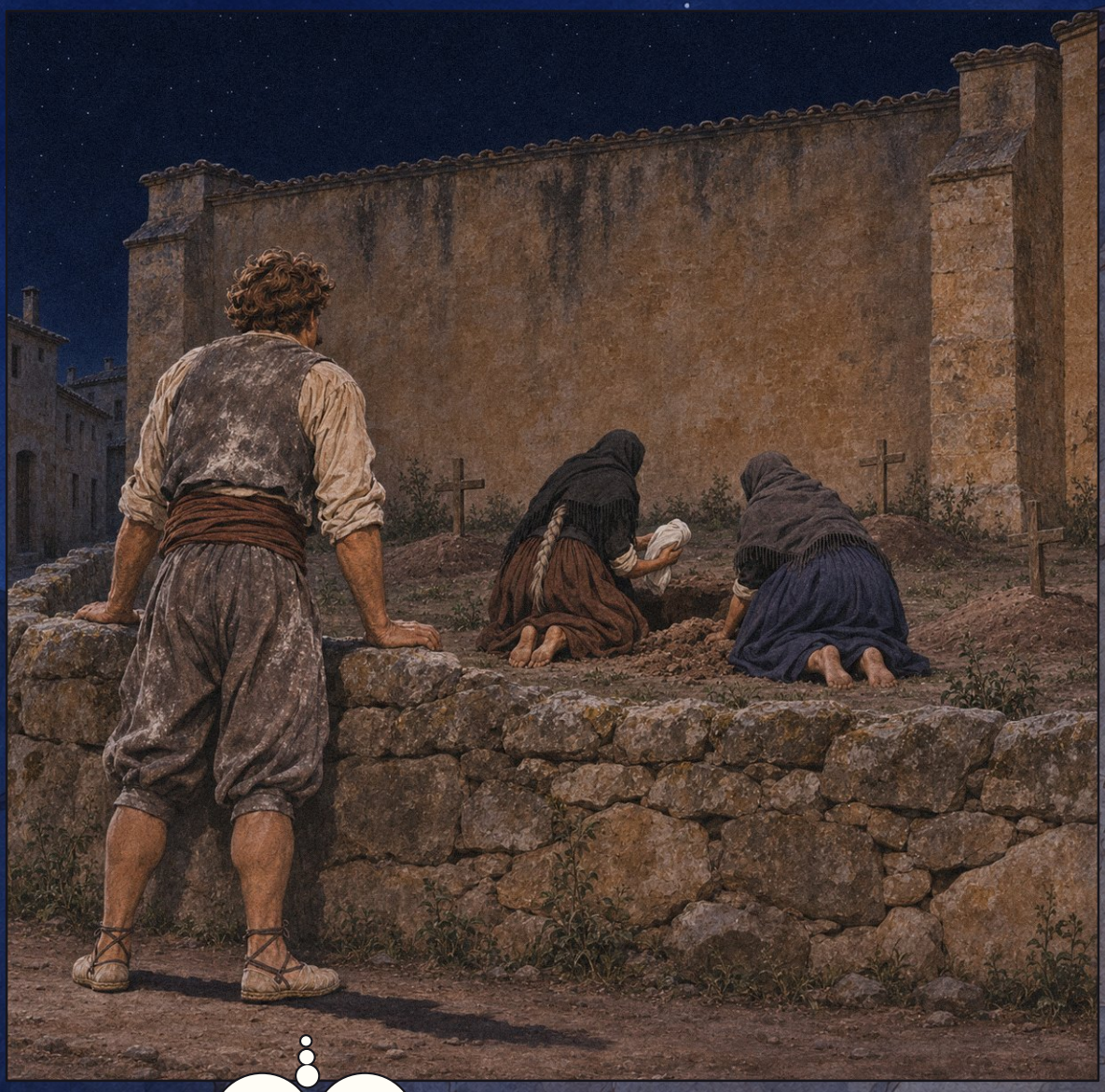
...SUCCEÍ UN VESPRE QUE ES MOLINER DES MOLÍ-NOU,—AQUELL MOLÍ QUE TROBAU EN SORTIR DE MANACOR P'ES CAMÍ D'ARTÀ—SE RETIRAVA TOCADA JA LA QUEDA.

PASSA P'ES FOSSAR, QUE TENIA SA PARET BAIXETA, I HI AFINA DUES BUBOTES.

S'HI ARRAMBA PER VEURE QUE ERA, I FOREN DUES DONES QUE DESXUYAVEN UN INFANT MORT.

JA SON BRUIXES, QUE DESXUYEN AQUEST INFANT PER DURLO SE'N TROSSOS A CA-SEUA, COURE'L I FERNE AUGUENT PER UNTARSE'N I PORER VOLAR

AIXÒ DE QUE LES BRUIXES VOLASSEN, EN CASI TOTS ELS CASOS NO PASSAVA D'UNA ILUSIÓ.

ARA EL FET D'ELLES DE ROBAR CADÀVERS D'INFANTS I FINS INFANTS VIUS I FERLOS BOSSINS I COURELOS PER FERNE AUGUENT, ERA SOVINT UN FET BEN REAL...

...I PER LO MATEIX UN CRIM QUE DEMANAVA UN CÀSTICH I QUE ELS TRIBUNALS DE TOTES LES NACIONS CIVILISADES PENAVEN I CASTIGAVEN BEN FORT, MES A LAS NACIONS ESTRANGERES QUE NO DINS ESPANYA.

AIXÒ FONCH ES PENSAMENT QUE LI VENGUÉ TOT D'UNA. PERÒ AQUELLES DUES SE TEMEN D'ELL; NO SE'N PENSAREN COSA BONA, I JA HI ESTÀN AFUADES COM A LLEONES.

ELL EU DONA A SES CAMES, CORRENS TAN COM PORIA CAP A CA-SEUA, I ELLES ¡DERRERA ELL, JA'T'GAF, JA'T TENCH! I ELL ¡DE QUATRES! TANT COM EN PORIA TREURE.

A LA FI ARRIBA AN ES MOLÍ; PEGA SEMPENTA A SES PORTES AB TOTA SA FORSA, SES PORTES S'ESBADELLAREN I POGUÉ ENTRAR.

LI VENGUÉ BEN RINXO-RINXO. AMB UN POCH MES SES BRUIXES L'APLEGUEN.

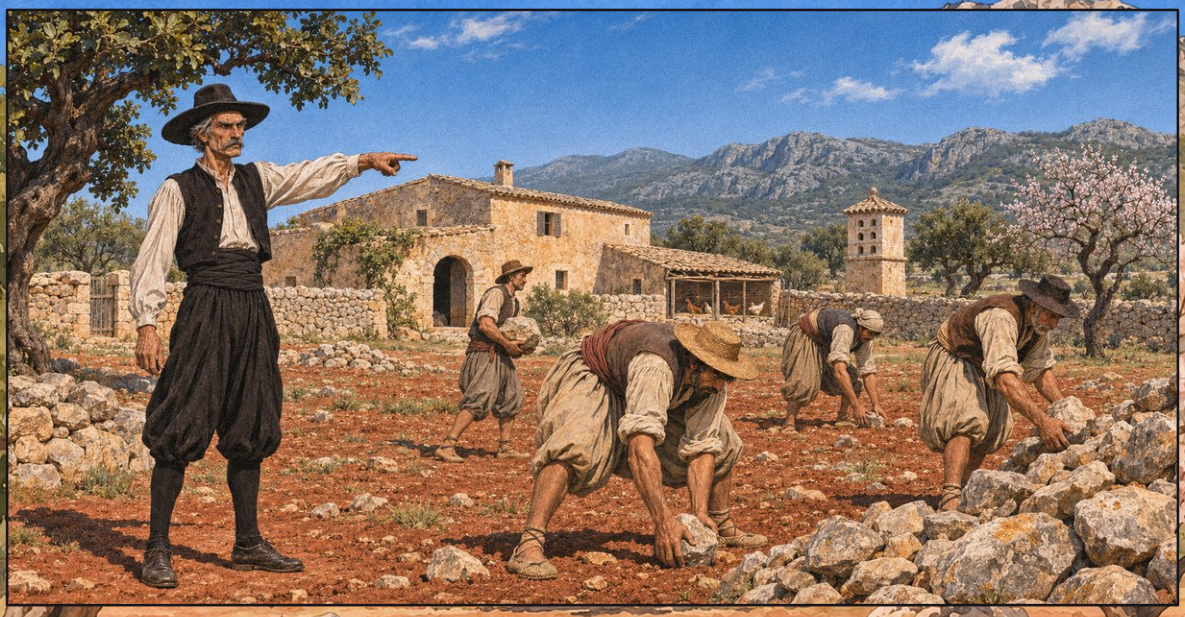

L'HOMO SE'N DUGUÉ TAL RETGIRÓ QUE LI CAYGUEREN TOTS ES CABEYS, I FOU TOTA LA VIDA UN PELAT DE LA PELADESCA D'ALLÒ MES PELAT.

L'AMO DE SO'N CARDAIX FA SORTIR EL DIMONI A UN ESTOL D'AL·LOTELLOTS

L'AMO ANDREU DE CA'N BARRAQUES ME CONTÀ AQUESTA FETA DE L'AMO DE SO'N CARDAIX D'ARTÀ, QUE ERA MOLT ASPRE I REPELENCH I ATABUIXAVA MASSA SA GENT QUE TENIA A FER FEYNA PER QUE N'HI FESSEN MOLTA.

UN ANY DE MOLTA DE FAM TENIA UN TAY D'AL·LOTELLOTS MOLT DASTRES I CAP-ESFLORATS. ELZE FEYA ESPEDREGAR ES SEMENTERS, I NO HI HAVIA QUI LOS MANETJÀS:...

...NI ESTAVEN P'ES MAJORAL NI PER L'AMO I AFERRAVEN ALLÀ ON PORIEN: LI ROBAVEN OUS, GALLINES, COLOMS, FRUYTA TOTA SA QUE TROBAVEN, I FINS I TOT ES TABACH.

A LA FI L'AMO ACABA SA PACIÈNCIA DE TOT: ELZE CRIDA DINS UNA CAMBRA GRAN. COM ELS HI TENGUÉ, TANCA AB CLAU I SE POSA SA CLAU DINS SA BUTXACA, I ELZE DIU:

TREYSME TOT QUANT M'HEU ROBAT, O VOS FAS SORTIR EL DIMONI I VOS NE DU TOTS.

AQUELLS BERGANTS NEGAVEN, JURANT I PERJURANT QUE NO LI HAVIEN ROBAT RES.

ELL A LA FI SE TREU ES LLUNARI, I JA ÈS PARTIT A LLETGIRHI.

I HEU DE CREURE I PENSAR QUE ASSETSUAIXÍ FA UN TRO BEN ESQUERDAT, S'OBRI DINS AQUELLA CAMBRA COM UNA BOCA DE FORN DE CALÇ,...

...I BONES BAVARADES DE FUM BEN NEGRE I BEN ESPÈS I VENGA FLAMARADA I ALTRA FLAMARADA; I A'S MITX D'AQUELL FUM I D'AQUELLES FLAMARADES SE PLANTA UNA FLANTARMOTA MOLT FERESTA.

AQUÍ TOTS AQUELLS AL·LOTELLOTS FEREN SES FEYNES DINS ES CALSONS, I CRITS I PLORS I DESCAPDELL,...

...CONFESSANT TOTS QUE ERA BEN VER QUE HAVIEN ROBAT TOT QUANT HAVIEN POGUT; PERÒ QUE TOT EU RESTITUIRIEN FINS A DOBLER I MAYA, BUYDANTSE ALLÀ MATEIX SES BUTXAQUES DE TOT LO QUE HAVIEN FET SEUVATGE AN ES SENYOR.

AQUÍ L'AMO ELZE FEU DIR ES CREDO BEN FORT I SENSA DEIXARHI CAP MOT.

TOTS LE HI DIGUEREN AB BONA DEVOCIÓ; I AB SO DIR ES CREDO AQUELLA FLANTARMOTA DESCOMPAREGUÉ AB SA FUMASSA I SES FLAMARADES, SE CLOGUÉ SA BOCA DE FOCH;...

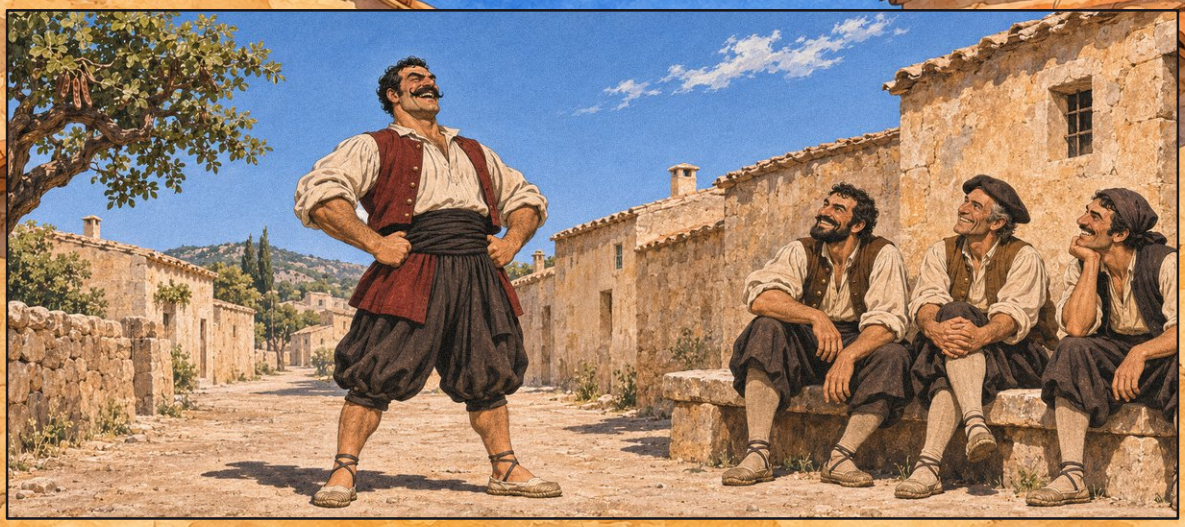
...L'AMO OBRÍ SA CAMBRA, TOTA AQUELLA AL·LOTELLADA SE'N ANÀ CORRENTS CADASCÚ A CA-SEUA A DUR SES COSES QUE TENIEN ROBADES, ELZE POSAREN EN MANS DE L'AMO, I JA NO ELZE VENGUEREN PUS GANES DE ROBAR RES A NEGÚ.

ES FULLET D'EN BIEL CORCÓ I EN DAMIÀ FOSCH

TAMBÉ M'HO CONTÀ L'AMO ANDREU BARRAQUES.

EN DAMIÀ FOSCH ERA UN D'ETS HOMOS MES ESFORSEGATS I MES ACORATS; NO MENAVA POR A MECO I MAY L'HAVIEN VIST ACOQUINAT PER RES.

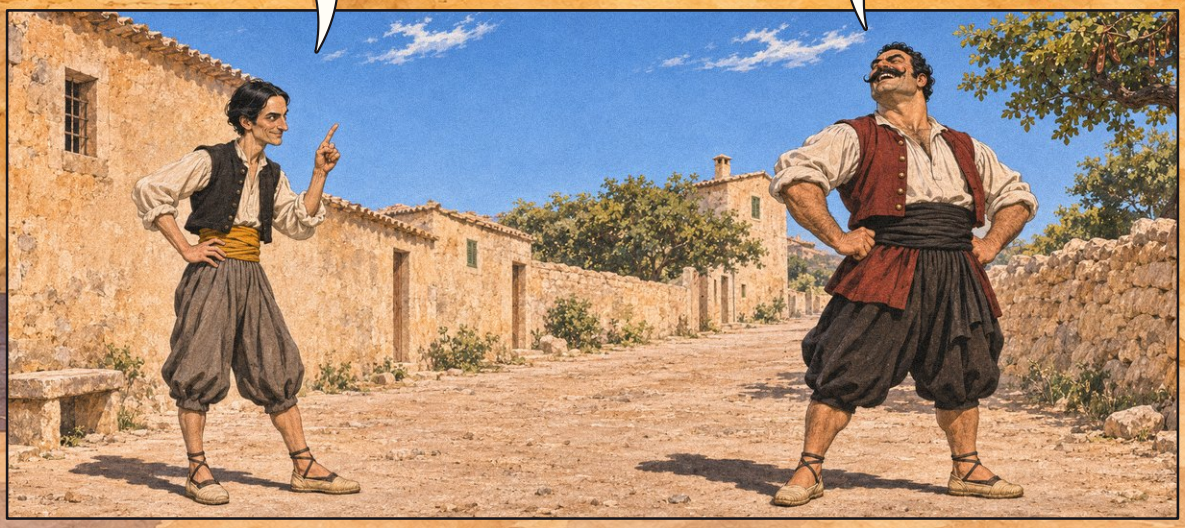

EN BIEL CORCÓ UN DIA LI DIU:

TU DIUS PER TOT QUE NO MENES POR A MECO I QUE NO'T RETGIRES PER RES.

IDÒ JO'T GOS DE MESSIONS QUE TE'N FARÉ DE POR I QUE'T RETGIRARÉ!

¡CA, HOMO! NO BASTES TU NI CENT COM TU.

RES,... ANIT, EN ANARTE'N A COLGAR, TANCA BE PER TOT, EMBARRA TOTES SES PORTES, RODA CLAU A TOTS ES PANYS,...

...QUE JO EN PUNT DE LES DOTZE T'ENTRARÉ I ME PRESENTARÉ DEVANT TU A DIRTE: BON VESPRE, DAMIÀ.

ARA EU HE DE VEURE, SI TENDRÀS TANTS DE FETS COM LLENGO.

EN FOSCH, COM SENT LA QUEDA SE RETIRA A CA-SEUA, TANCA BEN TANCADES TOTES SES PORTES DE LA CASA; POSA BARRA PER TOT I RODA CLAU A TOTS ES PANYS.

PASSA EL ROSARI, SOPA I SE'N VA A GEURE ES MES DESCANSAT DEL MON, I AL PUNT ESTIGUÉ MES DORMIT QUE UN SAULÓ.

¿QUE ME'N DIREU? ELL EN PUNT DE LES DOTZE EN BIEL CORCÓ SE PLANTA DINS CA'N DAMIÀ FOSCH, DINS SA CAMBRA I DEVANT ES LLIT A ON GEYA EN DAMIÀ.

EN BIEL PEGA FREGADA A UN MISTO DE PELLETA, ENCÈN UNA CANDELETA QUE DUYA, CRIDA EN DAMIÀ, AQUEST OBRI ETS UYS; I, COM SE VEU EN BIEL DEVANT, ROMÀN SENSA POLSOS I AB SOS CABEYS DRETS.

I EN BIEL QUE LI DIU:

¿QUE HAS ACABADA SA SON, DAMIÀ?

¡I PROU QUE L'HE ACABADA! PERÒ BE ¿PER ON DIMONI ETS ENTRAT?

MIRA TOTES SES PORTES, FINESTRES I FORATS D'AQUESTA CASA, VEYAM SI HU AFINES!

EN DAMIÀ MIRA PER TOT I HU TROBA TOT TANCAT I RE-DE-TANCAT, I L'HOMO SE DONÀ PER VENÇUT, I DIGUÉ:

ARA VEIG, BIEL, QUE ÈS VER LO QUE DIU LA GENT, QUE TENS FULLET...

...I AB SO FULLET ENTRES I SURTS FINS I TOT P'ES FORAT DE SA CLAU...

...I NO HI HA QUI TE PUGA HAVER A CAMES, SI TU VOLS.

DESDE AQUELL DIA EN DAMIÀ FOSCH NO BRAVETJÀ PUS DEVANT EN BIEL CORCÓ.

NA JUANA DE PAGUERA I UN SOLDAT CIUTADÀ

NA JUANA DE PAGUERA ERA UNA BRUIXA QUE SE FEYA SES SOPES DEVERS LA BONA-NOVA PER SA BANDA DES CASTELL DE BELLVER.

UN SOLDAT CIUTADÀ, NADIU DES BARRI DE SA GERRERIA, LA FESTETJAVA.

UN ANY ES DIA DE LA TRINITAT, QUE ERA SA FESTA DE CARRER DE SA GERRERIA, I HI HAVIA ENSÀ I ENLLÀ FESTERS ENCESOS I MOLT DE TRUY I BOGIOT PER TOT ES BARRI,...

...NA JUANA DE PAGUERA DONA UNA POMA AN ES SEU FESTETJADOR.

AQUEST LA S'AMAGA, DEIXA NA JUANA AB S'ESCUSA DE QUE TENIA FEYNES.

COM FONCH ENFORA D'ELLA, S'ARRAMBA A UN FESTER, BEN CARREGAT D'ESTELLES, CASI TOTES ABLAMADES.

I ¿QUE FA ELL? TIRA AQUELLA POMA DINS AQUELL FESTER;...

...I ENCARA NO LA HI HAGUÉ TIRADA, COM AQUELLA POMA COMENSA A FER TRONS I MES TRONS, I AL PUNT ESTELLA PER AQUÍ I ESTELLA PER ALLÀ, I BRASA PER UN VENT I CALIU PER S'ALTRE VENT.

¿QUE DIMONI TÉ AQUEIX FESTER?

...DEMANAVA TOTHOM, ESGLAYAT DE QUE FES TOT ALLÒ.

ES SOLDADET, COM VA VEURE ES JOCH TAN MAL PARAT, PER NO ESSERHI DEMÉS, EU DONA A SES CAMES; I PUS MAY VOLGUÉ SEBRE RES DE NA JUANA DE PAGUERA.

M'HO CONTÀ LA MADONA CATALINA TOMÀS PINYA, DE LA CIUTAT DE MALLORCA.

DE COM FEREN SORTIR EL DIMONI DINS SA TAFONA DE SANTACIRGA

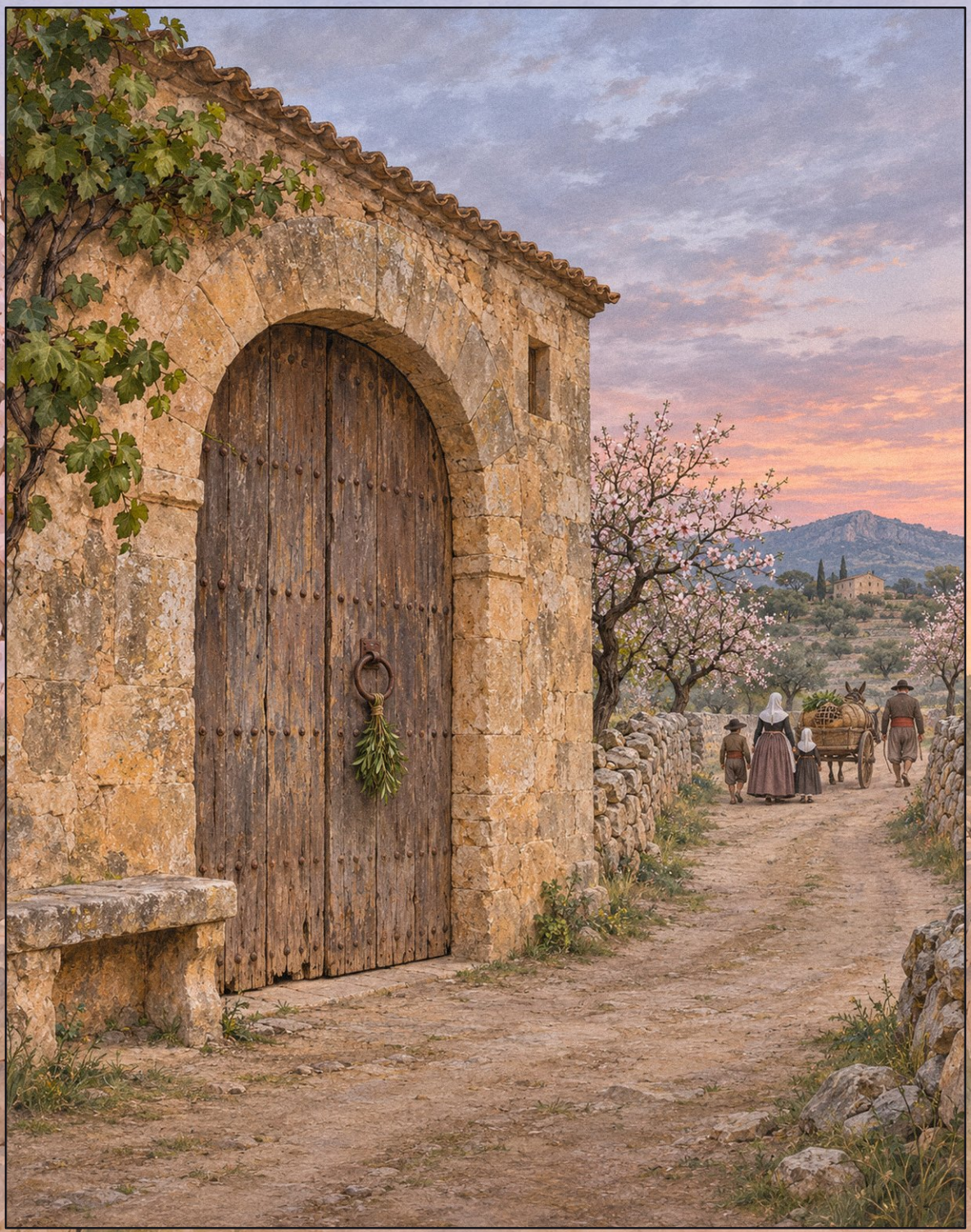
COM JO ERA AL·LOTÓ, QUE ESTÀVEM AN AQUEIXA POSSESSIÓ, SENTIA CONTAR QUE, QUANT EY ESTAVA UN TAL REULL, QUE S'HI DESTRUÍ I SE'N ANÀ DEIXANT UN REVELL A SA BAULA DE SES PORTES,...

...UN VESPRE EN TEMPS DE FER OLI, LLETGINT ES LLUNARI DINS SA GALERA DE SA TAFONA, AIXÒ ÈS, DEVANT SA FOGANYA DE SA CALDERA,...

...FEREN SORTIR EL DIMONI (¡JESÚS! ¡SANT ANTONI!) EN FORMA DE BOCH DEMUNT UNA POST QUE HI HAVIA, AFITORADA A SA JÀSSERA DES TRUY I A SA PARET DE S'ENFRONT.

UN TEMPS ES PAGESOS QUE SE DESTRUIEN A UNA POSSESSIÓ, LA DEIXAVEN EN BANDA SENSA AVISAR ES SENYOR; I COM A SENYA DE QUE EREN FUYTS PER NO TORNARHI I QUE NO TENIEN D'ON PAGAR, DEIXAVEN UN REVELL A SA BAULA DE SES PORTES.

NO ÈS D'ADMIRAR QUE ACABÀS TAN MALAMENT AQUEST REULL SI ERA PÀTRICH, LLETGINT ES LLUNARI, DE FER SORTIR EL DIMONI EN FORMA DE BOCH.

¿COM PORIA ACABAR BE FENT TALS FANTASIES?

EN TIÀ CORMENA I NA SUSAYNA JAUMELLA

M'HO CONTÀ TAMBÉ L'AMO ANDREU BARRAQUES.

TOTA SA NISSAGA DE CORMENES EREN MAL-BOSSINERS.

EN TIÀ, GERMÀ D'EN FELET I D'EN TÒFOL, GUERRETJAVA NA SUSAYNA JAUMELLA QUE ESTAVA PER CRIADA AB L'AMO ANDREU, PERÒ ELLA NO ANAVA D'ELL PER SA FAMA AB QUE ESTAVEN TOTS ES CORMENES.

EN TIÀ LA TOPA UN DIA QUE VENIA AMB UN PANER DE FIGUES FLORS. N'OFEREIX UNA GRAPADA A NA SUSAYNA;...

...AQUESTA NO LES VOLIA; PERÒ A LA FI LES PREN PER NO FERLI UN DESAYRE, I LES SE MENJA AB CERTA REPUGNÀNCIA PERQUE NO SE'N ACABAVA DE FIAR DE TAL SUBGECTE.

¿QUE ME'N DIREU? ELL NA SUSAYNA COMENSÀ A ANAR DESBARATADA DES CAP, I NO FEYA MES QUE ANOMENAR EN TIÀ CORMENA: I EN TIÀ AIXÒ, EN TIÀ ALLÒ.

¿I NO L'HEU VIST AN EN TIÀ? ¿I A ON DEU ESSER EN TIÀ? I SI ELL NO VÉ, JO ME'N HI ANIRÉ!

I NO LA TREYEN D'EN TIÀ, NI MENJAVA NI DORMIA, NI FEYA BROT DE FEYNA; I SI L'AVISAVEN DE RES, ERA LO MATEIX QUE DIRHO A SA PARET.

A CA-L'AMO ANDREU ARRIBAREN A ESTAR APURATS DE TOT. CRIDEN EN TIÀ PER SEBRE QUÈ ERA TOT ALLÒ.

EN TIÀ COMPAREIX, PERÒ NO EN POGUEREN TREURE SENTÈNCIA.

COM NA SUSAYNA EL VÉ, SE POSÀ TOTA XALESTA; I TIANET AIXÒ! I TIANET ALLÒ! I TOT ERA TIANET.

PERÒ COM EN TIANET SE'N VA ESSER NAT, JA TORNAREN TENIR NA SUSAYNA ENTABANADA I DESBARATADA, JUST UNA EUVEYA MODORRA, DEMANANT EN TIÀ I FENTSE TRONS DE TOT LO QUE NO FOS EN TIÀ.

L'AMO ANDREU A LA FI POSA NA SUSAYNA DINS ES CARRO, I LA SE'N DU AN ES METGE PER VEURE QUE ERA ALLÒ I QUE LI DONÀS QUALQUE MEDICINA PER DECANTARLI ES MAL.

ES METGE LA SE MIRÀ BEN ARREU, LA PREGUNTA D'UN VENT I ALTRE, I DIGUÉ EN RUDES QUE NO LI VEYA MAL NI SABIA QUÈ POGUÉS ESSER ALLÒ QUE TENIA, MES QUE UNA EXALTACIÓ NIRVIOSA.

LI RECEPTA UNA BONA PURGA DE SENET I UNES CUERADES PER VEURE SI LI TREMPARIEN ES NYIRVIS I SI L'APACIVARIEN, RECOMANANTLI TRANQUILIDAT, REPÒS, DISTRACCIÓ I FORA MAL-DE-CAPS DE RES.

SE'N TORNEN A CA'N BARRAQUES, FEREN LO QUE HAVIA DIT ES METGE, I TOT D'UNA PAREIXIA QUE NA SUSAYNA ANAVA PER BE I QUE AVIAT HAURIA TIRAT ES MAL A SA PARET;...

...PERÒ AL PUNT SE TORNÀ DESBARATAR. PRENGUÉ ALTRE PICH ES CAP DE FIL D'EN TIÀ; I TIÀ PER AMUNT I TIÀ PER AVALL, I TIÀ P'ES LLEVANT I TIÀ P'ES PONENT, I TOT ERA TIÀ.

I NO HI HAGUÉ ALTRE LLIVELL QUE EN TIÀ EY ANÀS CADA PAREY DE DIES A FESTETJAR UNA ESTONA: PERQUE, EN VEURELO-SE DEVANT, NA SUSAYNA SE COMPONIA TOT D'UNA: ERA COM QUE POSAR OLI A UN LLUM.

ES DE CA'N BARRAQUES VEREN SA GENT DE NA SUSAYNA I ELʒE DIGUEREN QUE NO TENIEN MES REMEY QUE CASARLA AMB EN TIÀ CORMENA.

I EN TIÀ QUE ESCAMPAVA PER TOT QUE NA SUSAYNA NO SE CASARIA AB NEGÚ MES QUE AB ELL, PER MES QUE ESPERONETJASSEN TOTS ELS DE CA-ELLA.

I CONFESSÀ A UN COMPANY SEU DE TOTA CONFIANSA QUE ELS ENCANTERIS QUE HAVIA DONATS A NA SUSAYNA AB AQUELLES FIGUES FLORS QUE HEM VIST QUE LI FEU PENDRE,...

...ERA ANAT A FELANITX A COMPRARLOS DE CA-SA MISTERA, SA MAL-BOSSINERA MES FINA DE TOT FELANITX, A ON DIUEN QUE HI HA SES MAL-BOSSINERES MES ENTEMERIADES DE TOT MALLORCA.

SOBRE TOT, S'ETSISAMENT DE NA SUSAYNA PER OBRA DES MAL-BOSSI QUE EN TIÀ CORMENA LI DONÀ, SE RESOLGUÉ CASANTSE TOT DOS; I UNA VOLTA CASATS ES MAL VA ESSER MORT.

NA SUSAYNA ROMANGUÉ SANA I BONA I EN TIÀ CORMENA NO PENSÀ PUS EN SO MAL-BOSSINERATGE, SINO EN FER CA-SEUA, COM PERTOCA A TOT HOMO CASAT.

UNA BRUIXA DESTAPA SES MANGANRUFES D'UN ENAMORAT

AIXÒ ERA UNA BRUIXA CIUTADANA QUE SABIA EL DIMONI A ON SE COLGAVA, I NO HI HAVIA QUI L'HAGUÉS A CAMES.

NO ADMETIA NEGÚ A CA-SEUA, EN NO ESSER A LA MALA HORA DE LA NIT I BEN D'AMAGAT, PER POR DE L'INQUISIDOR, QUE MENAVA MOLT DE PROP TOT AIXÒ DE BRUIXES, BRUIXOTS, MAL-BOSSINERS I FULLETS.

PER AIXÒ SA POLISSARDA NO TREBAYAVA CASI MAY A CA-SEUA, SINO QUE SE'N ANAVA DE DIA PER ASSÍ I PER ALLÀ AMB ESCUSES D'UNA COSA O ALTRA, I FEYA DE SES SEUES ALLÀ ON PORIA.

UN DIA LA TOPA UNA AL·LOTA DES BARRI DE SA FERRERIA QUE FESTETJAVA UN SOLDAT QUE EL SE N'HAVIEN DUYT A FER ES SERVICI A CARTAGENA,...

...I DESITJAVA FERM SEBRE NOVES D'ELL, I CREYA QUE NEGÚ ERA CAPAÇ DE DONARN'HI TANTES COM AQUELLA BRUIXA.

RES,... EN VOLERTE TREURE ES GAT DES SACH, VINA A CA-MEUA EN HAVER TOCADA LA QUEDA.

AQUELLA AL·LOTA TENGUÉ FOCH DINS SES SABATES, I AQUELL MATEIX DIA, TOCADA LA QUEDA, S'ESPITXA A CA-SA BRUIXA.

EN PUNT DE LES DOTZE, SE TANCA SA BRUIXA AMB AQUELLA AL·LOTA DINS UNA CAMBRA, ENCÈN UNA CANDELA VERDA, POSA UN RIBELL D'AYGO EN-TERRA AMB UNA POST DE RENTAR DE TRAVÉS DALT ES RIBELL, I DIU AN AQUELLA AL·LOTA:

S'AL·LOTA A LA FI S'HO TREU, TOTA RETGIRADA,...

...I SA BRUIXA LI DIU:

PASSA PER DEMUNT AQUEIXA POST ALLÀ DESSÀ ES RIBELL; I, EN PASSAR, ¡ALERTA A DIR CAP NOM BENEIT!

SI EN DEYES CAP, CAURIES DINS MAR, I FINS AN ES FONS NO T'ATURARIES, I JA NO'T VEURIEN PUS.

COM AQUELLA AL·LOTA SENTÍ AQUEIXES COMANDACIONS, SI L'HAGUESSEN SAYNADA, NO N'HI HAGUESSEN TRETA GOTA. TREMOLAVA COM UNA FUYA DE POLL, NO SABIA QUE LI PASSAVA.

A LA FI COBRA CORATGE, I PER DEMUNT AQUELLA POST PASSA ALLÀ DESSÀ ES RIBELL.

SA BRUIXA LLAVÒ LLEVA SA POST DES RIBELL, I DIU AN AQUELLA AL·LOTA:

MIRA BEN ARREU DINS AQUEIX RIBELL A VEURE SI HI AFINES ES TEU ENAMORAT.

PASSEN UN PAREY DE MINUTS SENSA SENTIRSE UNA MOSCA FINS QUE S'AL·LOTA PEGA CRIT, DIENT:

JA EL VEIG! ES ELL! DU ES JAQUET DALT S'ESPAL·LA! ESTÀ PER ENTRAR DINS UNA CASA!

JAS AQUEIXES TISORES! ¡TAYALI SA BOCA DE SA MÀNEGA ESQUERRA! DEPRESSA!

S'AL·LOTA AGAFA SES TISORES, LES AFICA DINS ES RIBELL, PEGA TISORADA AN AQUELLA MÀNEGA, LI TAYA SA BOCA I LA SE FA VENIR DINS SES SEUES MANS.

SA BRUIXA POSA ALTRA VOLTA SA POST DE RENTAR DALT ES RIBELL, S'AL·LOTA HI PASSA, PAGA A SA BRUIXA LO CONVENGUT, I DE D'ALLÀ CAP A CA-SEUA; I BEN ALERTA A DIR RES A NEGÚ DE TOTA AQUELLA FETA DE CA-SA BRUIXA.

PASSA UN QUANT TEMPS, I UN DIA SE PRESENTA AN AQUELLA AL·LOTA ES SEU ENAMORAT, QUE HAVIA ACABAT ES SERVICI, I SE'N VENIA BEN RESOLT A CASARSE AB ELLA.

¿CASARMOS? ¡NO VAIG D'AGLANS! JO NO'M CAS AB UN QUE M'ENGANA.

I ¿A ON TREU CAP SORTIRME AB AQUESTES? ¿I QUANT T'HE ENGANADA MAY?

¿QUANT? ¡TAL DIA I TAL HORA!

I LI ANOMENA ES DIA I S'HORA QUE ELLA A CA-SA BRUIXA EL VA VEURE QUE ENTRAVA AN AQUELLA MALA CASA.

ES FALS I MENTIDA TOT AIXÒ!

¿I AIXÒ ÈS FALS I MENTIDA TAMBÉ?

...I LI MOSTRA ES TROS DE MÀNEGA QUE ELLA LI HAVIA TAYAT AB AQUELLES TISORES QUE LI DONÀ SA BRUIXA.

COM S'ENAMORAT VEU AQUELL TROS DE MÀNEGA QUE FALTAVA AN ES SEU JAQUET, ROMANGUÉ TOT CONFÚS I ATXUL·LAT.

TRACTÁ S'AL·LOTA DE MALA BRUIXA I DE COSES PITJORS I SE'N ANÀ TAYANT CLAUS I ASPERGIANT COM UN CARRETER.

HO CONTAVA LA MADONA CATALINA TOMÁS PINYA, DE LA CIUTAT DE MALLORCA, I M'HO CONTÀ A MI LO SEU FILL, MN. JUAN AGUILÓ, AL CEL SIA ELL.

Bruixes, bruixots i fullets (segona part)
Rondalles Mallorquines · 36

Contarelles replegades per Mn. Antoni M. Alcover.

Aplech de rondayes mallorquines d'en Jordi des Recó. Tom V, segona edició. Barcelona, 1924.
Planes 143-161.

Text d'Antoni Maria Alcover i Sureda (1862-1932), de domini públic perquè fa més de 80 anys que va morir. Les paraules són les de l'edició de 1924, sense modernitzar.
Transcripció feta de bell nou damunt un exemplar d'aquesta edició.

Adaptació al còmic i il·lustracions generades amb intel·ligència artificial.
Edició de Guillem Cantallops Ramis, 2026. Llicència CC BY-NC-SA 4.0 per a tot el que no és text d'Alcover.
Versió 11 · 2026-11-22

